

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ได้ให้ความสำคัญกับคนพิการเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพในการศึกษาจะเห็นได้จากมาตรา 49 ที่ระบุว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการเข้ารับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่น้อยกว่า 12 ปี ที่รัฐต้องจัดให้ทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้อยู่ในสภาวะยากลำบากต้องได้รับสิทธิตามวรรคหนึ่งและการสนับสนุนจากรัฐเพื่อให้ได้รับการศึกษาโดยทัดเทียมกับบุคคลอื่น” สำนักนายกรัฐมนตรี. (2550 : 15) ได้มีการตราพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาพิเศษสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 ขึ้น โดยมีเหตุผลว่าการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการมีลักษณะเฉพาะแตกต่างจากการศึกษาสำหรับบุคคลทั่วไป จึงจำเป็นต้องจัดให้คนพิการมีสิทธิและโอกาสได้รับการบริการและความช่วยเหลือทางการศึกษาเป็นพิเศษ ตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการ โดยให้เป็นไปอย่างทั่วถึงทุกระบบและทุกระดับการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 12)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้บัญญัติไว้ใน มาตรา 10 ระบุว่า การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้ทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพ หรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับถึงอำนวยความสะดวก สื่อบริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง ที่สำคัญ มาตรา 22 กล่าวว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

ในระยะต่อมากระทรวงศึกษาธิการได้มีการเปลี่ยนแปลงแนวคิดในการจัดการศึกษาจากเดิมซึ่งจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการในโรงเรียนเฉพาะทางเป็นการจัดการศึกษาเพื่อเด็กพิการแบบเรียนร่วม (Integrated School) ในโรงเรียนปกติ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2545ข : 12) โดยกระแสของการเปลี่ยนแปลงแนวคิดในการจัดการศึกษาพิเศษดังกล่าว เพื่อให้เป็นไปตามปฏิญญาสากลว่าด้วยหลักสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ โดยยึดหลักการพื้นฐานว่าเด็กทุกคนควรเรียนด้วยกันโดยไม่คำนึงถึงอุปสรรคหรือความแตกต่างที่อาจมีโรงเรียนต้องยอมรับ

และตอบสนองต่อความต้องการที่แตกต่างกันของเด็ก มุ่งการจัดการเรียนการสอนที่ยึดหลักบูรณาการ และยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง การให้การศึกษาแบบเรียนร่วมเป็นวิธีการที่มีประสิทธิผลที่สุดการจัดการเรียนร่วมชั้น ซึ่งหมายถึง การจัดการเรียนร่วมที่เด็กพิการเข้าเรียนร่วมชั้นเรียนเดียวกัน มีมาตรฐานการเรียนแบบเดียวกันกับเด็กปกติ เป็นการจัดการเรียนการสอนตามหลักประชาธิปไตยที่บุคลากรของโรงเรียนทุกคนยอมรับความแตกต่างที่หลากหลายของเด็กแต่ละคนและมีการรวมพลังจากโรงเรียน ครอบครัวและชุมชน ทำงานเพื่อให้เด็กทุกคนทั้งเด็กพิการและเด็กปกติ ได้เรียนรู้เต็มตามศักยภาพของแต่ละคน และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดอย่างคุ้มค่า การลงทุนทางการศึกษาสำหรับเด็กพิการ โดยการจัดการเรียนแบบเรียนร่วมจึงเป็นวิธีที่ถูกต้อง (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2541 : 37)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2548ก : 3) ได้ดำเนินการจัดโครงการโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม เพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้แก่เด็กพิการได้เรียนร่วมกับเด็กทั่วไปในปีการศึกษา 2547 จำนวน 390 โรงเรียน กระจายครอบคลุมทุกจังหวัด และขยายผลโรงเรียนเป็น 2,000 โรงเรียน ในปีการศึกษา 2548 ครอบคลุมทุกอำเภอทั่วประเทศ เพื่อรองรับเด็กพิการทุกคนที่อยากเรียนได้เข้าเรียนโดยใช้รูปแบบหรือแนวทางการบริหารจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT Framework) และการบริหารจัดการทั้งระบบโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School - Based Management : SBM) ผลการดำเนินงานที่ผ่านมาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2548ก : 2 - 3) พบว่าเด็กพิการได้รับโอกาสและการพัฒนาศักยภาพรวมทั้งได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาตามความต้องการจำเป็นพิเศษเป็นรายบุคคล นอกจากนี้โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการได้มีการปรับเปลี่ยนกลไก กระบวนการทำงานภายในให้สอดคล้องกับการพัฒนาผู้เรียนแต่ละประเภทเพื่อรองรับเด็กพิการทุกคนที่อยากเรียนจากการนิเทศและติดตามการดำเนินงานของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมทั่วประเทศพบว่าการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนพิการทุกประเภทในโรงเรียนเรียนร่วมยังไม่สามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควรเนื่องจากบุคลากรยังขาดความรู้ความเข้าใจ ขาดทักษะการจัดการเรียนการสอนการพัฒนาหลักสูตร สื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความจำเป็นของเด็กในแต่ละคน

การบริหารจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT Framework) ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 4 ด้าน ได้แก่ ด้านผู้เรียน ด้านสภาพแวดล้อม ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านเครื่องมือ (เบญญา ชลธารันนท์. 2546 : 5 - 6) เพื่อให้เกิดประโยชน์กับครูผู้สอนปกติและครูสอนวิชาการศึกษาพิเศษมีโอกาสทำงานร่วมกันเป็นทีม เรียนรู้จากการท้าทายความสามารถของครูที่ไม่เคยสอนเด็กพิเศษมาก่อน มีโอกาสเรียนรู้ยอมรับและเข้าใจเด็กพิเศษ เป็นผู้นำ

การเปลี่ยนแปลงที่จะทำให้เด็กปกติในชั้นยอมรับและเข้าใจเด็กพิการและภาคภูมิใจที่ได้ทำหน้าที่ครูอย่างสมบูรณ์ ด้านโรงเรียนได้ทำหน้าที่บทบาทในการพัฒนาเด็กนักเรียนครบทุกด้านตามที่กำหนดไว้เป็นเป้าหมายของการจัดการศึกษาอย่างแท้จริง โดยมีการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและคุ้มค่า

การดำเนินการตามแนวทางดังกล่าวเป็นนโยบายทางการศึกษาต้องบริหารจัดการให้สอดคล้องกับสภาพการปฏิบัติงานและบริบทของแต่ละโรงเรียน ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาสภาพการบริหารจัดการโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT Framework) ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT Framework) ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการบริหารจัดการโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT Framework) ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำแนกตาม ตำแหน่ง ประสบการณ์ และขนาดของโรงเรียน

ประโยชน์ของการวิจัย

ผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ได้ข้อมูลเพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนากระบวนการบริหารโรงเรียนที่จัดการศึกษาให้เด็กพิเศษเข้าเรียนร่วมกับเด็กปกติให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนแกนนำเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ปีการศึกษา 2554 จำนวน 31 คน และครูผู้สอนในโรงเรียนแกนนำเรียนร่วม จำนวน 297 คน รวมทั้งหมด 328 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารและครูในโรงเรียนแกนนำเรียนร่วมทุกคน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ปีการศึกษา 2554 โดยผู้บริหารเลือกแบบเจาะจง คือ ผู้อำนวยการของโรงเรียนแกนนำเรียนร่วม จำนวน 31 คนและครูผู้สอนในโรงเรียนแกนนำเรียนร่วม เลือกโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นและกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

โดยใช้ตารางกำหนดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 : 607 - 610) จำนวน 297 คน ได้กลุ่มตัวอย่างรวมทั้งหมด 328 คน

2. ตัวแปรที่จะศึกษา

2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ สถานภาพส่วนบุคคล

2.1.1 ตำแหน่ง ได้แก่

- 1) ผู้บริหารโรงเรียน
- 2) ครูผู้สอน

2.1.2 ประสบการณ์ ได้แก่

- 1) ผ่านการอบรม
- 2) ไม่ผ่านการอบรม

2.1.3 ขนาดของโรงเรียน หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งแบ่งเป็น 3 ขนาด ได้แก่

- 1) ขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1 - 120 คน
- 2) ขนาดกลาง หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 121 - 300 คน
- 3) ขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 301 คนขึ้นไป

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ สภาพการบริหารจัดการโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม โดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT Framework) ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตราด ใน 4 ด้าน คือ

2.2.1 ด้านผู้เรียน

2.2.2 ด้านสภาพแวดล้อม

2.2.3 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน

2.2.4 ด้านเครื่องมือ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม หมายถึง โรงเรียนที่จัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษประเภทใดประเภทหนึ่งหรือหลายประเภทเรียนร่วมกับนักเรียนปกติ และเป็นโรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือกจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็นโรงเรียนแกนนำด้านการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมทั่วไป สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด

2. **สภาพการบริหารจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท** หมายถึง สภาพการนำรูปแบบของการบริหารจัดการเรียนร่วมที่ยึดหลักโครงสร้างซีท (SEAT - Framework) ที่ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 4 ด้าน ดังนี้

2.1 **นักเรียน (S - Students)** หมายถึง มีการเตรียมความพร้อมนักเรียนพิการหรือนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและนักเรียนทั่วไป ในด้านร่างกาย วิชาการ อารมณ์และสังคมและการช่วยเหลือตนเอง โดยได้รับการตรวจสุขภาพ คัดกรองประเภทความบกพร่อง และการจัดเตรียมความพร้อมสำหรับนักเรียนทั่วไป ให้มีความรู้และสอนทักษะการช่วยเหลือเพื่อนพิการ

2.2 **สภาพแวดล้อม (E - Environment)** หมายถึง มีสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียน เช่น สภาพแวดล้อมทางกายภาพ (Physical Environment) เช่น อาคารเรียน ห้องเรียนภูมิทัศน์บริเวณ รอบๆ โรงเรียนรวมทั้งสิ่งสาธารณูปโภคอื่นๆ เช่น การจัดทำทางลาด การสร้างห้องน้ำ และบุคคลที่เกี่ยวข้องมีความสำคัญในชีวิตของเด็ก ได้แก่ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู และบุคลากรอื่นๆ ในโรงเรียนที่มีส่วนร่วมให้ความร่วมมือพัฒนาตามระบบการจัดการของคณะกรรมการจัดการเรียนร่วม

2.3 **กิจกรรมการเรียนการสอน (A - Activities)** หมายถึง มีการบริหารจัดการหลักสูตร ซึ่งรวมถึงการใช้ การปรับ และการพัฒนาหลักสูตรเฉพาะ สำหรับนักเรียนพิการหรือนักเรียนที่มีความบกพร่องมากเป็นพิเศษบุคคล กระบวนการเรียนการสอน การจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program : IEP) การจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล (Individual Implementation Plan : IIP) การดำเนินการสอน เทคนิคการสอน การวัดประเมินผล และการรายงานผลความก้าวหน้าของนักเรียนต่อผู้ปกครองและชุมชน

2.4 **เครื่องมือ (Tools)** หมายถึง มีนโยบาย งบประมาณ ระบบการบริหารจัดการ เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่ออุปกรณ์ สื่อสิ่งพิมพ์ บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา การบริการ บริการสอนเสริม กิจกรรมบำบัดและกายภาพบำบัด การจัดการศึกษาพิเศษ และนักวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง

3. **ผู้บริหารโรงเรียน** หมายถึง ผู้อำนวยการโรงเรียนหรือรองผู้อำนวยการของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา

4. **ครูผู้สอน** หมายถึง ครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในการจัดการเรียนการสอนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เข้าเรียนร่วมโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา

5. **ประสบการณ์** หมายถึง ผู้บริหาร ครูผู้สอน ที่ได้รับการอบรมตามโครงการโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมภายใต้โครงสร้างซีท ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งในวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็นผ่านการอบรม และไม่ผ่านการอบรม

6. **ขนาดโรงเรียน** หมายถึง ขนาดของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งแบ่งเป็น 3 ขนาด คือ

6.1 ขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1 - 120 คน

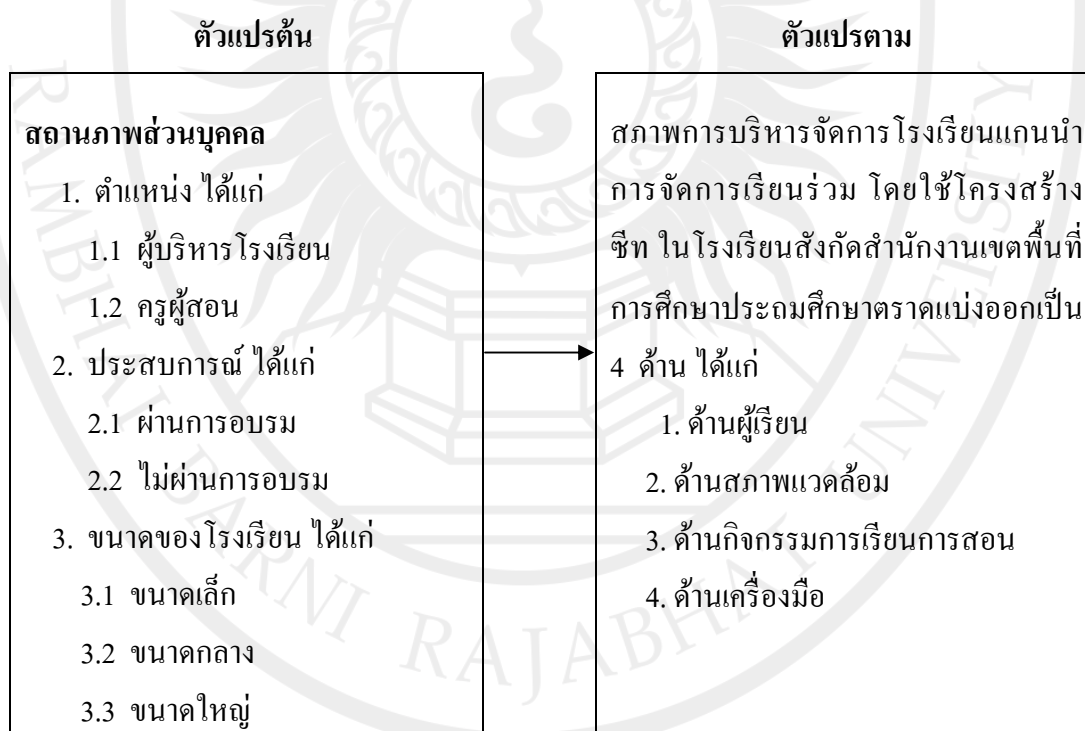
6.2 ขนาดกลาง หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 121 - 300 คน

6.3 ขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 301 คนขึ้นไป

7. **นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ** หมายถึง นักเรียนที่มีความบกพร่องทางด้านการได้ยิน ร่างกายหรือสุขภาพ สติปัญญา การเรียนรู้ การพูดและภาษา พฤติกรรมหรืออารมณ์ ออทิสติกและพิการซ้อน ซึ่งมีความต้องการพิเศษทางการศึกษาที่จะต้องได้รับความช่วยเหลือด้านใดด้านหนึ่ง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ใช้กรอบแนวคิด ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมุติฐานในการวิจัย

1. ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน ในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด มีความคิดเห็นต่อสภาพกระบวนการบริหารงานของโรงเรียนที่จัดเรียนร่วมในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีทแตกต่างกัน
2. ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน ในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ที่มีประสบการณ์ แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารจัดการโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีทแตกต่างกัน
3. ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ที่อยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารจัดการโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม โดยใช้โครงสร้างซีทแตกต่างกัน